

Wie is die vrouw? Openbaring 12.1-17

Rev Dr Jos M. Strengtholt

Heliopolis 2012

Wie is je moeder? Mensen die hun moeder niet kennen, leiden vaak een moeilijk leven. Ze zijn voortdurend op zoek naar degene die hen negen maanden heeft gedragen en verzorgd. Niet weten waar je vandaan komt, kan een diep gevoel van pijn en eenzaamheid veroorzaken.

In zijn hemelse visioen zag Johannes een zwangere vrouw. Als wij als het ware over zijn schouder meekijken, lijkt het tafereel bijna op een scène uit *Star Wars*: een zwangere vrouw, een draak die haar Kind probeert te doden, en wanneer dat niet lukt, probeert hij de vrouw zelf te doden. Het Kind wordt gered en de vrouw weet te ontsnappen. Wat kunnen we leren van deze indrukwekkende beelden?

1. De vrouw

In de rooms-katholieke kunst wordt de maagd Maria vaak afgebeeld terwijl zij op een maansikkel staat, met twaalf sterren als kroon om haar hoofd. Schildert Johannes hier een beeld van de moeder van Jezus? Is zij de Koningin van de hemel?

Het is interessant om verschillende Bijbelcommentaren over dit gedeelte te lezen. Het zal je niet verbazen dat de manier waarop Bijbeluitleggers tegen Maria aankijken, ook invloed heeft op hoe zij deze tekst begrijpen. Luister bijvoorbeeld naar Warren Wiersbe, een baptistenpredikant:

Omdat het Kind duidelijk Jezus Christus is [...], kan deze symbolische vrouw niemand anders zijn dan het volk Israël.

Van een baptistenpredikant kun je verwachten dat hij de vrouw zo ver mogelijk van Maria vandaan houdt. Met "de vrouw kan niemand anders zijn dan Israël" bedoelt Wiersbe eigenlijk: heel het Joodse volk.

Matthew Henry, een bekende gereformeerde predikant, ziet het weer anders. Hij schrijft:

De kerk werd door de apostel in een visioen gezien onder het beeld van een vrouw, de moeder van de gelovigen. Zij was bekleed met de zon, gerechtvaardigd, geheiligd en stralend door haar verbondenheid met Christus, de Zon der gerechtigheid.

Is de vrouw in de hemel Maria? Is zij Israël? Of is zij de kerk? Ik beweer niet dat ik alle antwoorden heb, maar ik wil proberen deze verschillende inzichten enigszins met elkaar te verbinden.

Om te beginnen wordt Maria in het Evangelie van Lukas voorgesteld als de vertegenwoordiger van Israël. Niet van heel Israël, maar van het gelovige Israël. Zij is de trouwe en gehoorzame vrouw die God van Israël verlangde, maar die Israël zo vaak niet was.

In het Oude Testament wordt Gods uitverkoren volk regelmatig gezamenlijk aangeduid als de bruid van God.

Jesaja zegt: "Want uw Maker is uw Man." (Jes. 54.5) Jeremia klaagt dat Israël als een overspelige vrouw ontrouw is geweest aan God. (Jer. 3.6-10) En Hosea hoort God zeggen: "Ik zal u voor eeuwig Mijn bruid maken." (Hos. 2.18-19)

Toen Jezus geboren werd, werd Hij voortgebracht door de maagd Maria, de vertegenwoordiger van het gelovige deel van Israël, terwijl het grootste deel van het Joodse volk niet trouw was gebleven aan Gods verbond. Daarom is het niet moeilijk om in deze vrouw zowel de messiaanse rest van Israël als Maria te zien. Samen brachten zij de Zoon van God in de wereld.

In het Nieuwe Testament wordt de kerk van God gezien als de eenheid van het gelovige Israël en de mensen uit de volken die de Messias van Israël hebben aangenomen. Samen vormen wij één kerk, samen met Abraham, David, Jesaja, Paulus, Johannes en alle gelovigen.

Daarom wordt ook in het Nieuwe Testament opnieuw de taal van het huwelijk gebruikt. In Openbaring lezen we over de bruiloft van het Lam en Zijn bruid (Op. 19.7; 21.9). Paulus schrijft aan de gemeente van Korinthe: "Ik heb u immers ten huwelijk gegeven aan één Man om u als een reine maagd aan Christus voor te stellen." (2 Kor. 11.2)

Dat geeft ons een goede invalshoek. Uit het uitverkoren volk is Jezus Christus naar Zijn menselijke afkomst voortgekomen. De vrouw staat voor de ideale gemeenschap van Gods uitverkorenen.

Uit die gemeenschap is Christus geboren, en juist die gemeenschap heeft zo verschrikkelijk geleden onder de vijandschap van de wereld. Daarom kunnen we deze vrouw gerust de kerk noemen, zolang we maar onthouden dat de kerk Gods volk is van alle tijden.

En ik heb er ook geen moeite mee om in dit beeld Maria te zien: de volmaakt trouwe bruid van God, die heel Gods volk vertegenwoordigt.

Misschien vind je het lastig om je Maria voor te stellen als bekleed met de zon, met de maan onder haar voeten en een kroon van twaalf sterren op haar hoofd. Ik begrijp dat heel goed. Dit verheven beeld van haar als Koningin van de hemel voelt misschien overdreven.

Maar eigenlijk is het nóg opmerkelijker om te aanvaarden dat dit een beeld is van de héle kerk. Toch is dat precies hoe God Zijn kerk ziet. En dus ook jou, als onderdeel van de gemeenschap van gelovigen, van het trouwe Israël, als volgeling van Jezus Christus.

Als wij naar ons verleden kijken, naar ons hart of naar ons leven, kunnen we ons vies en onwaardig voelen. Maar hoe ziet God degenen die bij Zijn volk horen? Hij zegt tegen jou: "Jij bent mijn koningin. Jij bent mijn koning."

God tilt je op tot hemelse hoogten. Door het werk van Jezus Christus ziet Hij je omgeven door heerlijkheid en licht. Je bent kostbaar in Zijn ogen. Waarom zouden wij dan steeds blijven kijken naar het vuil? Naar onze tekortkomingen?

2. Vervolgd, maar geliefd

Johannes schreef zijn boek om de vervolgte kerk te bemoedigen. De wereld mag het ware Israël, de vrouw, verachten en haar waardeloos vinden, maar vanuit Gods perspectief is zij een stralende bruid.

Een belangrijke reden waarom de vrouw in Openbaring 12 niet heel Israël voorstelt, maar alleen degenen die in Jezus Christus geloven, is dat Johannes eerder in Openbaring de Joodse synagoge heeft aangeduid als "de synagoge van de satan."

In de eerste eeuw was niet zozeer het Romeinse Rijk verantwoordelijk voor de vervolging van de kerk, maar vooral de synagogen. Het zou vreemd zijn als Johannes diezelfde mensen nu zou afspiegelen als de stralende gemeenschap waaruit Jezus Christus is voortgekomen. De "synagoge van de satan" is niet de stralende vrouw, maar eerder de afschuwelijke draak.

Johannes beschrijft de vervolging van de kerk door het beeld van een draak die eerst probeert Jezus Christus te doden. Wanneer dat mislukt, omdat Jezus is opgestaan uit de dood en is opgevaren naar de hemel, richt hij zich tegen de vrouw en haar overige kinderen. Luister nog eens naar Openbaring 12:5:

"En zij baarde een Zoon, een mannelijk Kind, dat alle heidenvolken zou hoeden met een ijzeren staf. En haar Kind werd weggerukt naar God en naar Zijn troon." (Op. 12.5)

Eerst redde God Zijn eigen Zoon, Die nu regeert in de hemel. Daarna zorgde Hij ook voor de vrouw, voor Zijn volk. Johannes schrijft daar verder over:

En toen de draak zag dat hij op de aarde was geworpen, vervolgde hij de vrouw die het mannelijke Kind gebaard had. En aan de vrouw werden twee vleugels van een grote arend gegeven, opdat zij naar de woestijn zou vliegen, naar haar plaats, waar zij gevoed wordt, een tijd en tijden en een halve tijd, buiten het gezicht van de slang. (Op. 12.13-14)

Hier lezen we dat de trouwe gelovigen, uit wier midden Jezus geboren werd, door God beschermd werden. Daarna probeerde de draak ook de overige kinderen van de vrouw te doden.

De vrouw vluchtte naar de woestijn, waar God voor haar zorgde terwijl de draak woedde en haar vervolgde.

Opvallend is wat we lezen in een van de oudste boeken over de kerkgeschiedenis, geschreven door Eusebius van Caesarea rond het jaar 300. Hij beschrijft wat de gemeente van Jeruzalem deed voordat de stad in het jaar 70 door de Romeinen werd verwoest:

De gemeente in Jeruzalem had vóór het uitbreken van de oorlog door een goddelijke openbaring de opdracht gekregen de stad te verlaten en te gaan wonen in de stad Pella, in Perea. Toen de gelovigen in Christus uit Jeruzalem daarheen waren gevlucht, kwam uiteindelijk Gods oordeel over degenen die zulke verschrikkelijke dingen tegen Christus en Zijn apostelen hadden gedaan.

Pella lag in een woestijnachtig gebied. Heeft Johannes hier misschien deze concrete gebeurtenis voorzeggd, waarin God Zijn volk redde van de verschrikkelijke verwoesting van Jeruzalem? Heeft hij de gemeente misschien zelfs aangemoedigd om te vluchten? Dat zou kunnen. Maar in ieder geval laat Johannes ons zien hoe God voor Zijn volk zorgt. De volken mogen tekeergaan, maar onze Heere beschermt Zijn eigen mensen. Hij zorgt voor Zijn bruid. God is onze toevlucht.

3. Gered in de woestijn

God heeft een schuilplaats voor mensen die bescherming nodig hebben.

Als wij ons klein voelen en de boze ons aanklaagt dat wij niet goed genoeg zijn voor God, dan beschermt Hij ons hart en onze gedachten. Hij laat ons zien dat wij in Zijn ogen Zijn reine, witte, stralende bruid zijn. Zoals de maagd Maria.

Wanneer wij bang zijn voor de macht van de boze en voor wat er met ons leven kan gebeuren, laat God zien dat Hij ons te hulp komt met heel Zijn hemelse leger. Michaël en al zijn engelen, ja, God Zelf strijdt voor ons om ons te beschermen. Ons leven is met Christus verborgen in de veilige handen van God.

Hoe redt God Zijn volk? "De vrouw vluchtte naar de woestijn, waar God een plaats voor haar gereedgemaakt had." De Bijbel tekent steden vaak als plaatsen van kwaad, terwijl de woestijn juist de plaats is waar mensen God ontmoeten.

Ik denk niet dat dit betekent dat wij allemaal als kluizenaars in Wadi Natrun moeten gaan wonen. God beschermt Zijn kinderen ook in de stad. Maar ik denk wel dat hierin een aanwijzing ligt dat wij ons geestelijk moeten afzonderen van de zonde en de goddeloosheid. Wij leven midden in onze cultuur en nemen volop deel aan het leven van onze samenleving. Maar we moeten ervoor zorgen dat we geestelijk leven op de plaats waar God ons kan beschermen.

Het boek Openbaring laat zien dat veel christenen in deze strijd lichamelijk worden vervolgd. Sommigen lijden en sterven. Soms redt God mensen op wonderlijke wijze, zoals de christenen uit Jeruzalem die naar Pella konden vluchten.

Maar uiteindelijk worden alle christenen gered doordat zij hun eigen woestijn binnengaan: een plaats van stilte en eenzaamheid in hun eigen hart en gedachten. Dáár mogen wij God ontmoeten. En juist in die ontmoeting met God, Die jou verheft tot een stralende koningin of koning, ligt onze ware redding.

Ik gebruik voor mijn stille tijd regelmatig het boek *Celtic Daily Prayer*. Daarin kwam ik een mooie gedachte tegen over onze behoefte aan stilte.

Woestijnen, stilte en eenzaamheid zijn niet per se plaatsen, maar vooral een toestand van ons hart en onze gedachten. Zulke woestijnen kunnen midden in de stad gevonden worden, midden in het gewone leven. We hoeven ze alleen maar te zoeken en te beseffen hoe hard we ze nodig hebben. Het zullen kleine momenten van afzondering zijn, kleine woestijnen, kleine poelen van stilte. Maar als wij bereid zijn daarin binnen te gaan, kunnen de ervaringen die we daar opdoen net zo vreugdevol en heilig zijn als alle woestijnen van de wereld, zelfs als de woestijn waarin God Zelf verbleef. Want uiteindelijk is het God Die de eenzaamheid, de woestijn en de stilte heiligt.

Conclusie

Onze redding ligt in het leven met God door Jezus Christus. Laat de volken maar tekeergaan. Laat de vijand je maar aanvallen. Jij weet dat God jou, als onderdeel van Zijn kerk, dezelfde eer geeft als Zijn eigen Zoon.

Je zonden zijn uitgewist. Samen met de maagd Maria en met al Zijn heiligen ben je gekroond met eer. En wanneer de tijden moeilijk zijn, beschermt Hij je in de holte van Zijn hand.

Er is geen betere plaats om te zijn dan bij Hem, in de woestijn, ver weg van alle rumoer dat ons wil wegtrekken van Hem, Die ons leven en onze zaligheid is.

+ In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.